

UNIVERSITATEA „NICOLAE TITULESCU”
ȘCOALA DOCTORALĂ DE DREPT

TEZĂ DE DOCTORAT

CONFISCAREA ÎN DREPTUL PENAL ROMÂN.

Standarde de legitimitate, regim probatoriu și limite din perspectivă
comparativă și convențională

REZUMAT

Coordonator științific:
Prof. univ. dr. Vasile Dobrinou

Student-doctorand:
George-Gabriel Bogdan

București
2026

Cuprinsul rezumatului

Planul sintetic al tezei	4
Problematica și metoda cercetării	5
Motivația și problema cercetării	5
Stadiul cercetării și noutatea temei	5
Ipoteza și contribuțiile	6
Obiectivele și întrebările de cercetare	6
Metodologia și delimitările cercetării	7
Capitolul 1. Confiscarea în dreptul penal clasic: fundamente și limite structurale	7
Capitolul 2. Internaționalizarea confiscării și mutația funcțională	8
Capitolul 3. Europeanizarea confiscării și depășirea cadrului penal clasic	8
Capitolul 4. Confiscarea specială	9
Fundamentul și obiectul măsurii	9
Legătura bun-faptă în jurisprudența instanței supreme	10
Standardul de probă și diferențele dintre infracțiuni	10
Prescripția, decesul și paradoxul standardului dual	11
Cercetarea judecătorească reziduală și Convenția europeană	11
Capitolul 5. Confiscarea extinsă. Caracterul hibrid	12
Condițiile măsurii și limitele constituționale	12
Prezumția patrimonială și limitele sale	12
Jurisprudența europeană și lecțiile comparației	13
Deficiențele procedurale ale dreptului român	14
Capitolul 6. Confiscarea în absența unei condamnări penale	14
Delimitarea mecanismelor și modelele comparate	14
Calificarea convențională și limitele legitimității	15
Capitolul 7. Regimul probator și procedural al confiscării	16
Trei logici probatorii și migrarea standardelor	16
Testul operațional și aplicarea sa	17
Principiul echivalenței funcționale a garanțiilor	18
Capitolul 8. Natura juridică a confiscării: critica unei dezbateri formale și reconstrucția funcțională	18
O întrebare greșit pusă	18
Criteriul funcțional în jurisprudența europeană	19
Modelul diferențiat	19
Incompatibilitatea dreptului pozitiv și consecințele ei	20
Capitolul 9. Necesitatea unei reconstrucții normative. Propuneri concrete	21

Recunoașterea pluralității funcționale și drepturile terților	21
Confiscarea specială: motivarea legăturii bun-faptă și cercetarea judecătorească reziduală	21
Confiscarea extinsă: standardul intermediar și procedura post-condamnatorie	22
Confiscarea fără condamnare și transpunerea dreptului european	23
Capitolul 10. Concluzii	24
Teza reconstruită.....	24
Răspunsurile la întrebările de cercetare	24
Ierarhia contribuțiilor	25
Limitele cercetării și direcțiile deschise	25
Bibliografie selectivă	27
Doctrină. Monografii și tratate	27
Doctrină. Studii și capitole.....	27
Jurisprudență	28
Legislație și instrumente internaționale	30

Planul sintetic al tezei

Capitolul introductiv. Motivația alegerii temei; noutatea, actualitatea și importanța cercetării; contextul juridic și doctrinar; ipoteza centrală; stadiul cercetărilor; întrebările, metodologia, rezultatele și limitele cercetării; precizări terminologice.

Capitolul 1. Confiscarea în dreptul penal clasic: fundamente și limite structurale. Originea și dezvoltarea instituției; justificări tradiționale; limite ale modelului clasic; premisele tranziției.

Capitolul 2. Internaționalizarea confiscării și mutația funcțională. Convențiile de la Viena și Palermo și Convenția ONU împotriva corupției; recuperarea activelor; limitele modelului internațional.

Capitolul 3. Europenizarea confiscării și depășirea cadrului penal clasic. Directiva 2014/42/UE; jurisprudența Curții de Justiție; Directiva (UE) 2024/1260.

Capitolul 4. Confiscarea specială. Obiect și legătură bun-faptă; testele de control și modelele de raționament desprinse din jurisprudența Înaltei Curți; standardul de probă; prescripția, decesul și alte incidente; cercetarea judecătorească reziduală; compatibilitatea cu Convenția.

Capitolul 5. Confiscarea extinsă. Caracterul hibrid. Natura juridică; prezumția patrimonială și standardul de probă; vinovăție și proporționalitate; jurisprudența europeană; comparația Regatul Unit-Italia; critica reglementării interne.

Capitolul 6. Confiscarea în absența unei condamnări penale. Modele comparate; calificare convențională; criteriile de legitimitate ale confiscării fără condamnare.

Capitolul 7. Regimul probator și procedural al confiscării. Logici probatorii; migrarea standardelor; testul operațional; garanțiile terților.

Capitolul 8. Natura juridică a confiscării: critica unei dezbateri formale și reconstrucția funcțională. Critica calificării unitare; modelul diferențiat.

Capitolul 9. Necesitatea unei reconstrucții normative. Propuneri concrete. Recunoașterea pluralității funcționale; terți; confiscare specială; standard intermediar și procedură post-condamnatorie; confiscarea fără condamnare; transpunerea Directivei (UE) 2024/1260.

Capitolul 10. Concluzii. Traseul demonstrației; teza reconstruită și limitele sale; contribuții originale și direcții deschise.

Cuvinte-cheie: confiscare specială; confiscare extinsă; confiscare fără condamnare; NCBC; standard de probă; cercetare judecătorească reziduală; test operațional; echivalența funcțională a garanțiilor; model diferențiat; drepturile terților; Directiva (UE) 2024/1260.

Problematica și metoda cercetării

Motivația și problema cercetării

Sunt judecător, iar experiența aplicării confiscării în cauzele penale constituie punctul de plecare al acestei cercetări. În peste un deceniu de activitate la instanță am pronunțat sute de hotărâri în care confiscarea era fie obligatorie, fie posibilă, și am constatat treptat că practica judiciară în această materie oscilează între două tipare. Uneori confiscarea este dispusă sau refuzată în bloc, fără o analiză a condițiilor specifice fiecărei forme, ca și cum toate formele ar funcționa după aceeași logică și ar impune același standard de probă, iar alteori, când procesul penal se încheie fără condamnare, prin încetare, prin constatarea prescripției sau prin decesul inculpatului, instanțele nu se mai pronunță asupra confiscării, invocând cauze fără incidență juridică asupra soartei bunurilor dobândite prin infracțiune. Ambele tipare conduc la soluții eronate, fiind confiscate uneori bunuri care nu ar trebui confiscate, iar alteori rămânând neconfiscate bunuri care ar trebui confiscate.

Cercetarea pornește de la întrebarea „*De unde vin aceste erori și cum pot fi corectate?*”. Răspunsul la care am ajuns este că ele provin din absența unui cadru teoretic coerent, care să ghideze aplicarea confiscării de la principiu la caz concret, iar teza încearcă să construiască acest cadru, oferind instanței un mod de analiză utilizabil, care pornește de la problemele concrete ale practicii și revine la ele după examinarea fundamentelor teoretice. Întrebarea este actuală și în plan european, întrucât Directiva (UE) 2024/1260 privind recuperarea și confiscarea activelor extinde posibilitățile de intervenție patrimonială și obligă statele membre să o transpună până la 23 noiembrie 2026, readucând în discuție relația dintre eficiența recuperării, autonomia unor proceduri și protecția drepturilor persoanelor afectate¹.

Stadiul cercetării și noutatea temei

Doctrina română nu a produs până în prezent o monografie dedicată confiscării ca instituție autonomă. Tratatele generale, de la lucrarea colectivă coordonată de Vintilă Dongoroz la cele semnate sau coordonate de Vasile Dobrinioiu și Mihail Udrioiu, analizează confiscarea în cadrul mai larg al sancțiunilor penale, fără a dezvolta o teorie proprie a instituției și a raporturilor

¹ Directiva (UE) 2024/1260 a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2024 privind recuperarea și confiscarea activelor, J.O. UE L 2024/1260, 2 mai 2024.

sale cu garanțiile constituționale și convenționale. Literatura europeană s-a dezvoltat în schimb considerabil în ultimele două decenii, iar între lucrările care au structurat-o, volumul coordonat de Jon Petter Ruy și Ulrich Sieber asupra confiscării fără condamnare este punctul de referință central, contribuțiile Annei Maria Maugeri constituie fundamentul analizei sistemului italian, în timp ce literatura britanică este reprezentată, între altele, de lucrările lui Mitchell, Taylor și Talbot și ale lui Millington și Sutherland Williams. Teza se construiește în principal pe această literatură și pe jurisprudența curților constituționale și supreme din Italia și Regatul Unit și a curților europene, pe care le raportează critic la dreptul pozitiv român.

Ipoteza și contribuțiile

Ipoteza centrală este că dificultățile generate de extinderea confiscării nu pot fi rezolvate prin ajustări normative punctuale, pentru că izvorul lor se află în concepția juridică a instituției. Confiscarea specială, confiscarea extinsă și măsurile dispuse fără condamnare poartă aceeași denumire, dar au obiecte, funcții și intensități diferite ale ingerinței, iar tratarea lor ca instituție unitară conduce inevitabil la incoerență și la conflicte cu principiile fundamentale ale dreptului penal.

Răspunsul propus este un model diferențiat, în care regimul fiecărei forme de confiscare, adică standardul de probă, garanțiile procedurale și poziția terților, se deduce din funcția și efectele sale concrete. Modelul este contribuția principală a lucrării și se sprijină pe testul operațional, care stabilește standardul de probă pentru fiecare formă, și pe principiul echivalenței funcționale a garanțiilor, care determină protecția datorată terților și persoanelor vizate de proceduri autonome. Lucrarea identifică, totodată, trei mecanisme prin care, în practică, regulile probatorii ale unei forme de confiscare sunt transferate în alta, sistematizează în cinci modele raționamentele Înaltei Curți de Casație și Justiție privind legătura dintre bun și faptă și formulează trei criterii de legitimitate ale confiscării fără condamnare, conceptul de cercetare judecătorească reziduală și propuneri de lege ferenda.

Obiectivele și întrebările de cercetare

Cercetarea este organizată în jurul a cinci întrebări.

1. Când dobândește confiscarea, în substanța ei, caracterul unei sancțiuni penale, cu toate garanțiile aferente?
2. Când este recurgera la standardul civil de probă o alegere legislativă legitimă și când devine un instrument de eludare a garanțiilor penale?
3. Care sunt limitele constituționale și convenționale ale confiscării extinse și oferă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție un cadru coerent pentru trasarea lor?

4. Care este regimul confiscării atunci când procesul penal încetează, în special prin decesul inculpatului ori prin prescripție, și prin ce instrumente procedurale poate instanța soluționa latura patrimonială?

5. Ce soluții oferă dreptul comparat, cu accent pe sistemele italian și britanic, atunci când confiscarea privește bunurile unor terți?

Obiectivul lucrării este acela de a oferi o explicație coerentă a principalelor forme de confiscare și de a formula criterii utile judecătorului în motivare și legiuitorului în reglementare, cu o atenție distinctă pentru efectele asupra terților și pentru implicațiile actualei evoluții a dreptului Uniunii.

Metodologia și delimitările cercetării

Analiza pornește de la art. 112 și art. 112¹ din Codul penal (C.pen.) și de la dispozițiile procedurale conexe din Codul de procedură penală (C.pr.pen.). Interpretarea dogmatică și sistematică a acestor texte este confruntată cu practica Înaltei Curți de Casație și Justiție și cu jurisprudența Curții Constituționale, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, iar metoda istorică reconstituie evoluția confiscării de la Convenția de la Viena din 1988 până la Directiva (UE) 2024/1260.

Comparația aprofundată privește Italia, care a dezvoltat cel mai elaborat sistem european de confiscare de prevenție, și Regatul Unit, care a construit prin legea din 2002 unul dintre cele mai sofisticate regimuri de recuperare a activelor, în timp ce Germania, Franța, Țările de Jos și Belgia sunt invocate punctual, acolo unde oferă un contrast util sau o soluție relevantă.

Hotărârile instanțelor române citate sunt puține și au fost selectate pentru valoarea lor ilustrativă, pentru a scoate în evidență tipare de motivare și de aplicare a standardului de probă reprezentative pentru practica curentă. Unele îmi aparțin, dar niciuna nu este invocată ca argument de autoritate. Modelele, testele și principiile propuse în lucrare sunt reconstrucții doctrinare, care sistematizează raționamente desprinse din norme și din jurisprudență fără a le atribui instanțelor ca formulări exprese. Teza nu urmărește o analiză filosofică sau istorică a noțiunii de pedeapsă, interogația sa centrală privind condițiile în care confiscarea dobândește, în substanța ei, caracterul unei sancțiuni penale, cu consecințe directe asupra garanțiilor procedurale aplicabile.

Capitolul 1. Confiscarea în dreptul penal clasic: fundamente și limite structurale

Ideea că nimeni nu trebuie să profite de pe urma unei infracțiuni explică locul confiscării în dreptul penal clasic, alături de justificările legate de prevenție, de neutralizarea bunului periculos și de restabilirea ordinii de drept. În forma sa tipică, măsura îndepărtează produsul infracțiunii ori instrumentul ei, iar

legitimitatea ei depinde de raportul concret dintre bun și faptă, care permite neutralizarea avantajului ilicit și împiedică transformarea măsurii într-o reacție patrimonială nelimitată.

Modelul clasic își atinge limitele atunci când bunul nu mai poate fi individualizat, când valoarea lui circulă prin alte patrimonii sau când proveniența este dedusă indirect. Criminalitatea organizată și cea economică, construite pe interpuși, pe transformarea bunurilor și pe disimularea produsului, fac inefficientă urmărirea exclusivă a obiectului inițial, însă nevoia practică de a extinde confiscarea nu îi stabilește, prin ea însăși, limitele. Calificarea tradițională, de regulă nepunitivă, intră atunci în tensiune cu severitatea efectului asupra proprietății, iar funcția reală a măsurii devine cu atât mai importantă cu cât confiscarea se îndepărtează de o faptă determinată și de o condamnare.

Capitolul 2. Internaționalizarea confiscării și mutația funcțională

Instrumentele internaționale răspund dificultății de a urmări avantajele infracționale dincolo de granițe și de patrimoniul autorului imediat. Convenția de la Viena din 1988 leagă confiscarea de combaterea traficului de droguri², Convenția de la Palermo o extinde la structurile criminalității organizate transnaționale³, iar Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției (UNCAC) face din recuperarea activelor o agendă internațională distinctă⁴.

Aceste convenții consolidează obligația statelor de a permite confiscarea și de a coopera în vederea ei, dar păstrează dependența de condamnare și evită deliberat conflictul cu principiile tradiționale ale dreptului penal, lăsând nerezolvat raportul dintre confiscare, condamnare și drepturile titularilor bunurilor. Confiscarea încetează astfel să mai fie concepută exclusiv ca o consecință a sancționării penale și devine un instrument central al recuperării activelor, deși premisele juridice ale modelului penal clasic rămân în vigoare, iar dreptul european preia tensiunea dintre această nouă funcție și vechiul cadru.

Capitolul 3. Europeanizarea confiscării și depășirea cadrului penal clasic

În Uniunea Europeană, confiscarea a trecut de la o problemă a cooperării între autorități la una a regulilor materiale și procedurale comune. Deciziile-cadru au facilitat recunoașterea transfrontalieră a măsurilor patrimoniale, însă diferențele

² Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, Viena, 20 decembrie 1988.

³ Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale, New York, 15 noiembrie 2000.

⁴ Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, New York, 31 octombrie 2003.

dintre statele membre, mai ales în privința probei, a raportului cu condamnarea și a terților, au arătat limitele unei cooperări lipsite de un minim de reguli comune.

Directiva 2014/42/UE a stabilit norme minime pentru confiscarea după condamnare, confiscarea extinsă și confiscarea de la terți⁵, iar articolul 8 a introdus garanții privind motivarea și contestarea măsurii, inclusiv pentru persoanele afectate de confiscarea extinsă și pentru terți. Armonizarea minimă a lăsat însă netranșat standardul probator, iar jurisprudența Curții de Justiție a folosit proporționalitatea și drepturile fundamentale pentru a disciplina soluțiile naționale, fără a putea înlătura fragmentarea.

Directiva (UE) 2024/1260, pe care teza o analizează ca o corecție legislativă a cadrului instituit prin Directiva 2014/42/UE, extinde mecanismele de confiscare. Articolul 15 permite continuarea procedurii de confiscare în ipoteze precis delimitate, precum decesul persoanei urmărite sau imposibilitatea obiectivă a continuării procesului penal, cu condiția ca procedura penală să fi fost inițiată. Articolul 16 introduce confiscarea averilor nejustificate, reprezentate de bunuri identificate în cursul unei investigații penale, despre care instanța are convingerea că provin din activitățile unei organizații criminale, convingere ce se poate sprijini pe indicii precum disproporția substanțială față de veniturile legale. Logica probatorie se deplasează astfel de la proba cauzală clasică spre proba inferențială, în care disproporția patrimonială ocupă un loc central, iar procedurile de confiscare devin mult mai autonome decât în cadrul anterior. Pentru dreptul român, teza susține o transpunere care să reglementeze împreună standardul de probă, procedura și drepturile terților, întrucât o transpunere minimală, limitată la conformitatea formală, ar conserva incoerențele actuale.

Capitolul 4. Confiscarea specială

Fundamentul și obiectul măsurii

Confiscarea specială rămâne forma clasică a intervenției patrimoniale în procesul penal, iar întrebarea sa centrală este ce legătură trebuie dovedită între bun și fapta prevăzută de legea penală. Răspunsul diferă după rolul bunului și nu poate fi dedus automat din soluția asupra persoanei. Teza analizează categoriile de la art. 112 alin. (1) C.pen. în funcție de rolul bunului în raport cu fapta, cu o atenție specială pentru valoarea transformată ori substituită, și arată că, pentru bunurile a căror deținere este interzisă, prevăzute la lit. f), confiscarea în procesul penal trebuie raportată la fapta dedusă judecății, chiar dacă nu este necesară dovada folosirii bunului ca instrument al faptei⁶. Pentru a separa bunul care justifică

⁵ Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014, J.O. UE L 127, 29 aprilie 2014.

⁶ Art. 112 alin. (1) din Codul penal. A se vedea Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare.

măsura de cel prezent doar în împrejurările faptei, instanța trebuie să verifice rolul efectiv al bunului, proveniența lui din faptă și, atunci când a fost transformat, continuitatea valorii sale.

Legătura bun-faptă în jurisprudența instanței supreme

În lipsa unor criterii legale detaliate, Înalta Curte de Casație și Justiție a corectat prin jurisprudența sa tendința de a dispune confiscarea în mod automat. Teza sistematizează raționamentele sale recurente în cinci modele, de la funcționalitatea determinantă a bunului folosit la săvârșirea faptei și testul substituibilității până la limitele confiscării bunurilor utilizate după faptă și ale confiscării valorilor fungibile amestecate, ceea ce face verificabilă motivarea legăturii dintre bun și faptă.

Exemplul cel mai grăitor vine din materia cametei, unde Înalta Curte a separat capitalul împrumutat de dobânda percepută și a legat confiscarea de derivarea patrimonială directă din faptă, refuzând orice abordare globală a sumelor care au circulat în contextul infracțiunii; teza explică de ce capitalul ridică o problemă juridică diferită și unde se situează decizia în economia celor cinci modele⁷. Aceeași logică guvernează situațiile în care fungibilitatea ori amestecul valorilor licite cu cele ilicite exclud confiscarea în bloc, cât timp nu s-a stabilit ce parte a valorii reprezintă produsul infracțiunii ori componenta ilicită a masei amestecate. Pentru bunurile utilizate după consumarea faptei, pentru păstrarea folosului sau evitarea consecințelor, teza reconstituie aceeași logică prin interpretare, în lipsa unei decizii obligatorii a Înaltei Curți care să privească direct art. 112 alin. (1) lit. c) C.pen., arătând că decisiv este rolul concret al bunului, iar momentul utilizării nu este suficient.

Standardul de probă și diferențele dintre infracțiuni

Motivarea confiscării este tratată adesea ca o consecință secundară a soluției asupra acuzației, ca și cum condamnarea ar dovedi tot ce trebuie stabilit pentru măsură. Teza susține contrariul, și anume că, pentru confiscarea specială dispusă în procesul penal, legătura cerută de lege dintre bun și faptă trebuie stabilită la standardul penal, dincolo de orice îndoială rezonabilă, deoarece ingerința în dreptul de proprietate este definitivă și se întemeiază direct pe răspunderea penală a persoanei condamnate. Inferențele din probe rămân posibile, cu condiția ca instanța să arate faptele de la care pornește și raționamentul prin care ajunge la bunul concret.

La infracțiunile care produc direct un avantaj patrimonial, obiectul confiscării poate părea evident, dar cuantumul și identitatea bunului obținut trebuie delimitate de ceea ce a circulat doar în contextul faptei. La infracțiunile fără un

⁷ Î.C.C.J., Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Decizia nr. 26/2025 (H.P.) din 27 ianuarie 2025, M. Of. nr. 467 din 20 mai 2025.

rezultat patrimonial imediat, condamnarea nu mai atrage automat confiscarea, iar măsura trebuie întemeiată fie pe calificarea bunului drept instrument al faptei, fie pe o derivare patrimonială indirectă, clar delimitată și riguros probată, simpla prezență a bunului în contextul faptei nefiind suficientă.

Prescripția, decesul și paradoxul standardului dual

Prescripția nu înlătură întrebarea dacă un bun poate fi confiscat, dar schimbă cadrul în care instanța o soluționează, pentru că, în lipsa condamnării, premisele ingerinței trebuie stabilite printr-o analiză judiciară reală, care nu poate deveni o condamnare implicită. Decesul adaugă o dificultate proprie, pentru că măsura ajunge să afecteze patrimoniul moștenitorilor, care nu răspund penal pentru fapta autorului și care trebuie să se poată apăra. Celelalte cauze de încetare a procesului penal cer, la rândul lor, o diferențiere după constatările de fond pe care le mai permit, inclusiv în raport cu ierarhia cazurilor de la art. 16 alin. (1) C.pr.pen.

Analiza practicii relevă aici un paradox, pentru că, dacă s-ar accepta un standard probator dual, exigent pentru latura penală și flexibil pentru latura civilă și pentru confiscare, ingerința patrimonială ar deveni, în ipoteza prescripției, mai ușor de justificat decât în cazul condamnării. Intervenția prescripției ar reduce astfel garanțiile și ar facilita afectarea patrimoniului, iar aceeași instanță ar aplica, în același proces, standarde diferite aceluiasi material probator, soluție pe care teza o respinge ca incompatibilă cu unitatea procesului penal.

Cercetarea judecătorească reziduală și Convenția europeană

Soluția propusă pentru aceste situații este cercetarea judecătorească reziduală, definită ca analiza pe care instanța penală o efectuează asupra laturii patrimoniale atunci când procesul se încheie fără condamnare, privind fapta relevantă pentru măsură și relația bunului cu aceasta, fără a dispune sau permite aplicarea unei pedepse. Deși Codul nu o consacră sub acest nume, obligația efectuării acesteia rezultă din interpretarea normelor existente, iar conceptul precizează conținutul acestei obligații, în sensul că instanța constată autonom existența faptei și legătura bunului cu ea, la standardul penal și în condiții de contradictorialitate, fără a se sprijini pe o prezumție dedusă din acuzație și fără a refuza automat examinarea bunurilor.

Controlul convențional impune ca limbajul hotărârii să nu atribuie persoanei o vinovăție penală pe care soluția nu o stabilește, iar hotărârea *Geerings c. Țărilor de Jos* rămâne, pentru teză, hotărârea de referință în privința standardului de probă, potrivit căreia o confiscare întemeiată pe fapte pentru care persoana nu a fost condamnată, fără o constatare judiciară efectivă, este incompatibilă cu prezumția de nevinovăție⁸. Jurisprudența recentă a Curții Europene adaugă o

⁸ C.E.D.O., *Geerings c. Țărilor de Jos*, cererea nr. 30810/03, hotărârea din 1 martie 2007, în special §§ 43-51.

nuanță aparent contrară, distingând confiscarea întemeiată pe constatarea unei vinovății de cea autonomă sau preventivă, orientată asupra provenienței bunurilor, căreia art. 6 § 2 și art. 7 nu i se aplică în aceeași manieră ca într-un proces penal clasic⁹. Distincția nu contrazice argumentul tezei, pentru că legiuitorul român a menținut confiscarea în interiorul procesului penal, ca o consecință a acestuia, supusă acelorași reguli procedurale și aceluiși standard de probă, oferind astfel o protecție superioară minimului convențional. Cercetarea judecătorească reziduală se înscrie în această alegere a legiuitorului, iar instanța trebuie să arate ce constată despre bun, pe ce probe se sprijină și ce consecințe decurg, astfel încât persoanele afectate să poată contesta constatarea.

Capitolul 5. Confiscarea extinsă. Caracterul hibrid

Condițiile măsurii și limitele constituționale

Confiscarea extinsă pornește de la o condamnare, dar privește bunuri a căror legătură cu activitatea infracțională este stabilită printr-o inferență patrimonială. Funcția ei este hibridă, combinând neutralizarea unui patrimoniu incompatibil cu veniturile licite cu o ingerință severă și definitivă în proprietatea persoanei condamnate, iar această dualitate explică de ce nici standardul penal clasic, nici balanța probabilităților nu i se potrivesc fără ajustări. Decizia Curții Constituționale nr. 11/2015, care a exclus de la confiscarea extinsă bunurile dobândite înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 63/2012, aplică principiul neretroactivității unei măsuri calificate formal ca măsură de siguranță și confirmă astfel că efectele măsurii trebuie judecate dincolo de etichetă¹⁰.

Prezumția patrimonială și limitele sale

În dreptul român, disproporția dintre veniturile licite și averea persoanei contribuie la formarea convingerii instanței că bunurile provin din activități infracționale, fără a constitui, luată izolat, un temei suficient. Teza arată că art. 112¹ C.pen., deși jurisprudența constituțională îl descrie constant în termeni de prezumții, nu configurează o prezumție legală în sens tehnic, dat fiind că textul leagă disproporția de „convingerea instanței”, o formulă de apreciere judiciară liberă, și nu de o concluzie legală privind proveniența ilicită. Raționamentul prin care se deduce proveniența ilicită este construit abia în motivarea fiecărei hotărâri, persoana vizată se apără fără ca legea să îi indice obiectul precis al probei contrare, iar instanța de control nu dispune de criterii normative pentru a verifica dacă inferența a funcționat, în fapt, ca o prezumție absolută.

⁹ C.E.D.O., *Garofalo și alții c. Italiei* (dec.), cererile nr. 47269/18 ș.a., 21 ianuarie 2025; *Gale c. Regatului Unit* (dec.), cererea nr. 25092/12, 1 iulie 2025; *Gogitidze și alții c. Georgiei*, cererea nr. 36862/05, 12 mai 2015.

¹⁰ C.C.R., Decizia nr. 11/2015, M. Of. nr. 102 din 9 februarie 2015.

Problema are și o dimensiune constituțională, întrucât Curtea Constituțională a admis compatibilitatea mecanismului cu prezumția dobândirii licite a averii, consacrată de art. 44 alin. (8) din Constituție, printr-o interpretare dinamică a acesteia, cu consecința relativizării garanției. Din perspectivă funcțională, lipsa unui standard explicit depășește o simplă omisiune de tehnică legislativă, pentru că lasă „convingerea instanței” să oscileze între un prag civil nearticulat și standardul penal invocat formal și împiedică verificarea modului în care instanța a dedus proveniența ilicită.

Riscul practic este ca o condamnare care permite examinarea patrimoniului să fie tratată drept dovadă a provenienței ilicite a întregului patrimoniu. Teza separă de aceea funcția condamnării, care doar deschide câmpul de aplicare al art. 112¹ C.pen., de analiza autonomă a provenienței fiecărui bun, raportată la intervalul temporal prevăzut de lege, și cere o analiză financiară a bunurilor și a veniturilor licite din perioada relevantă, în locul cifrelor globale neînsoțite de examinarea dobândirii și a explicațiilor persoanei. În *Phillips c. Regatului Unit*, Curtea Europeană a admis prezumțiile patrimoniale contestabile într-o procedură de confiscare după condamnare, legând însă această posibilitate de capacitatea reală a persoanei de a răspunde și de controlul judiciar al circumstanțelor concrete¹¹. Proportionalitatea privește și cuantumul, iar o prezumție admisibilă nu scutește instanța de a explica de ce valoarea confiscată corespunde scopului urmărit, exigență pe care practica britanică, în special *R v Waya*, o formulează cel mai clar¹².

Jurisprudența europeană și lecțiile comparației

Hotărârea Curții de Justiție în cauzele conexate C-845/19 și C-863/19 interzice ca simpla condamnare să conducă automat la confiscarea extinsă și cere ca instanța să fie convinsă, pe baza circumstanțelor concrete, că bunurile provin din activități infracționale¹³. Comparația cu Regatul Unit și Italia arată cum este aplicată această exigență și ce soluții pot fi adaptate dreptului român.

Jurisprudența britanică, de la *Rezvi* și *Benjafield* la *May*, *Jennings*, *Green* și *Waya*, a conturat un regim coerent, care acceptă o măsură post-condamnare de natură proprie, prezumții și inferențe supuse unui control judiciar efectiv, o noțiune largă a beneficiului infracțional și luarea în considerare a conduitei necondamnate, iar după *Waya* impune un control obligatoriu al proporționalității. Raportul *Joint Thematic Review* din 2010 documentează însă și disfuncțiile aplicării, între care diferența importantă dintre sumele stabilite prin ordinele de confiscare și cele

¹¹ C.E.D.O., *Phillips c. Regatului Unit*, cererea nr. 41087/98, 5 iulie 2001; *Grayson și Barnham c. Regatului Unit*, cererile nr. 19955/05 și 15085/06, 23 septembrie 2008.

¹² *R v Waya* [2012] UKSC 51.

¹³ C.J.U.E., *DR și TS*, cauzele conexate C-845/19 și C-863/19, hotărârea din 21 octombrie 2021, ECLI:EU:C:2021:864.

efectiv recuperate. Comparația susține separarea procedurii patrimoniale de judecata asupra vinovăției, pe care teza o preia, în timp ce prezumțiile legale privind toate bunurile din ultimii șase ani, aplicabile în caz de „stil de viață infracțional”, nu sunt preluate.

Doctrina italiană descrie o „domesticire” a confiscării extinse, care a trecut de la un instrument de forță la unul care funcționează „cu frâna de mână trasă”. Curtea Constituțională și Secțiunile Unite ale Curții de Casație, susținute de doctrină, au consacrat caracterul nepunitiv al măsurii, destinate restabilirii situației patrimoniale conforme cu legea, caracterul relativ al prezumției de disproporție, care trebuie verificată prin reconstituirea patrimoniului pe fluxuri și perioade, precum și reguli temporale previzibile privind intervalul în care se apreciază disproporția. La acestea se adaugă obligația de a motiva pericolul în întârziere atunci când sechestrul preventiv anticipează o confiscare facultativă¹⁴. Doctrina vede în aceste limitări mijlocul prin care măsura este menținută sub pragul unei sancțiuni penale în sens material, fără a-și pierde eficiența.

Deficiențele procedurale ale dreptului român

În dreptul român, analiza patrimoniului este integrată judecății penale, fără o etapă distinctă dedicată investigației financiare și fără o structură de sprijin specializată. Procurorul formulează concluziile privind proveniența bunurilor odată cu acuzația, iar instanța evaluează simultan vinovăția și un patrimoniu uneori complex, construit prin interpuși și transferuri transfrontaliere, astfel încât rezultatul este fie prelungirea procesului, fie tratarea superficială a laturii patrimoniale. De aici pleacă propunerea unei proceduri post-condamnatorii distincte, dezvoltată în Capitolul 9.

Capitolul 6. Confiscarea în absența unei condamnări penale

Delimitarea mecanismelor și modelele comparate

Cercetarea judecătorească reziduală presupune o instanță deja sesizată în procesul penal, însă rămân situații în care procesul penal nu poate, prin structura sa, să fundamenteze ingerința, fie pentru că nu există o persoană față de care să fi fost inițiat, fie pentru că soluția de clasare intervine înaintea sesizării instanței. Pentru acestea, capitolul analizează dacă și în ce condiții poate fi legitimă o confiscare autonomă.

Expresia „fără condamnare” acoperă soluții construite pe fundamente diferite, cum arată confiscarea de prevenție italiană, care se leagă de pericolozitatea socială a persoanei, nu depinde de dovedirea unei infracțiuni determinate și a generat critici privind previzibilitatea criteriilor și protecția proprietății. În Regatul

¹⁴ Corte cost., sent. n. 33/2018; Cass. pen., Sez. Un., n. 27421/2021, *Crostella*; Cass. pen., Sez. I, n. 1778/2020, *Ruggieri*; Cass. pen., Sez. Un., n. 36959/2021; Cass. pen., Sez. Un., n. 33451/2014, *Repaci*.

Unit, Partea a V-a din *Proceeds of Crime Act 2002* organizează o acțiune de recuperare civilă îndreptată asupra bunului, judecată după balanța probabilităților¹⁵. Modelul germano-scandinav menține confiscarea autonomă în cadrul dreptului penal, ca procedură îndreptată, ca regulă, împotriva unei persoane, cu un standard de probă superior celui civil. În dreptul român, art. 549¹ C.pr.pen. reglementează numai confiscarea după clasare ori după renunțarea la urmărirea penală, printr-o procedură hibridă, lipsită de o configurare explicită a standardului probator și a garanțiilor.

Calificarea convențională și limitele legitimității

Trilogia *Sud Fondi, Varvara, G.I.E.M.* arată că o confiscare calificată în dreptul intern drept sancțiune administrativă poate fi calificată drept „pedeapsă” în sensul art. 7 din Convenție atunci când funcția ei concretă este represivă și individualizată¹⁶. *G.I.E.M. S.R.L. și alții c. Italiei* nu reduce examinarea la existența unei condamnări formale și pune accentul pe constatările efective ale instanței despre răspundere și pe garanțiile procedurii¹⁷.

Confruntarea cauzelor *Welch* și *Walsh*, care privesc același stat și aceeași tradiție juridică, permite reconstruirea criteriilor folosite de Curte. În *Welch c. Regatului Unit*, ordinul de confiscare depășea îmbogățirea reală, quantumul putea ține seama de culpabilitate, iar neplata putea atrage executarea unei pedepse cu închisoarea, motiv pentru care Curtea l-a calificat drept pedeapsă¹⁸. În *Walsh c. Regatului Unit*, recuperarea civilă după achitare nu presupunea nicio constatare de vinovăție, iar quantumul nu depășea produsul conduitei ilicite, astfel încât procedura nu a fost privită ca o acuzație penală¹⁹. Niciun element nu decide singur, dar împreună ele arată că denumirea internă a procedurii nu îi determină calificarea convențională. Testul are și o limită recunoscută, căci oferă răspunsuri clare în cazurile extreme și mai puțin clare în zona intermediară, în care se află măsura de prevenție italiană.

Legitimitatea confiscării fără condamnare are și limite care nu țin de calificare. Proportionalitatea, garanția ei de fond, devine vulnerabilă în sistemele în care autoritățile au un interes instituțional în maximizarea bunurilor confiscate, prin finanțarea bugetelor proprii sau prin indicatori de performanță, experiența americană a aplicării legii în scop de profit fiind ilustrativă. Cel mai grav risc este însă folosirea procedurii civile ca substitut al procesului penal acolo unde acesta ar fi posibil, dar incert ca rezultat, risc recunoscut explicit la adoptarea legii

¹⁵ *Proceeds of Crime Act 2002* (Regatul Unit), Partea 5.

¹⁶ C.E.D.O., *Sud Fondi S.r.l. și alții c. Italiei*, cererea nr. 75909/01, 20 ianuarie 2009.

¹⁷ C.E.D.O. (Marea Cameră), *G.I.E.M. S.R.L. și alții c. Italiei*, cererile nr. 1828/06 ș.a., 28 iunie 2018.

¹⁸ C.E.D.O., *Welch c. Regatului Unit*, cererea nr. 17440/90, 9 februarie 1995.

¹⁹ C.E.D.O., *Walsh c. Regatului Unit*, cererea nr. 43384/05, decizia de inadmisibilitate din 21 noiembrie 2006.

britanice din 2002 și gestionat printr-o normă de orientare care prioritizează urmărirea penală. Riscul crește atunci când procedura poate fi inițiată după achitare, devenind o a doua șansă pentru acuzare, iar Curtea Europeană a limitat acest efect doar în plan procedural, cerând instanței civile să nu folosească un limbaj care să sugereze vinovăția persoanei achitate. În plan sistemic, generalizarea acestor mecanisme erodează distincția dintre dreptul civil și dreptul penal, aplicând garanții de nivel civil unor măsuri cu efecte comparabile celor penale și reducând, pe măsură ce asemenea măsuri devin obișnuite, exigențele de legitimitate impuse altor ingerințe ale statului.

Indiferent de calificare, confiscarea fără condamnare afectează proprietatea și rămâne supusă art. 1 din Protocolul nr. 1. Pornind de la standardele convenționale și de la limitele practice ale acestor mecanisme, teza propune trei criterii cumulative de legitimitate, primul fiind necesitatea, care cere ca mecanismul să fie folosit numai acolo unde confiscarea penală clasică nu poate interveni, fără a deveni un substitut comod al urmăririi penale. Al doilea, echivalența garanțiilor, cere ca un mecanism cu efecte comparabile unei condamnări să fie însoțit de garanții comparabile, adaptate la ceea ce procedura pune efectiv în joc pentru persoana vizată. Al treilea, transparența calificării, cere ca procedura să nu ascundă o sancțiune penală sub eticheta civilă, un astfel de mecanism pierzându-și legitimitatea, deoarece adaugă ingerinței patrimoniale o ingerință în dreptul la un proces echitabil.

Capitolul 7. Regimul probator și procedural al confiscării

Trei logici probatorii și migrarea standardelor

Cele trei forme de confiscare pun întrebări probatorii diferite, pentru că, în timp ce confiscarea specială cere proba directă a legăturii bunului cu o faptă, confiscarea extinsă se întemeiază pe o deducție privind patrimoniul, declanșată de disproporție, după condamnare, iar mecanismele fără condamnare au temeuri și proceduri variabile. Coexistența acestor regimuri devine problematică abia atunci când granițele dintre ele nu sunt respectate, iar practica judiciară română documentează cel puțin trei mecanisme prin care regulile probatorii ale unei forme sunt transferate în alta.

Primul constă în tratarea condamnării ca substitut al analizei individuale a bunurilor, astfel încât condamnarea, care deschide calea confiscării extinse și are doar o funcție probatorie secundară privind originea bunurilor, ajunge să fie tratată ca prezumție implicită a originii ilicite a întregului patrimoniu, iar măsura devine o sancțiune patrimonială obiectivă. Al doilea constă în folosirea disproporției patrimoniale în confiscarea specială, prin raționamente de tipul „bunurile sunt disproporționate față de veniturile legale ale inculpatului, deci provin din infracțiune”, care înlocuiesc proba directă cerută de art. 112 C.pen. Al treilea ține

de motivarea prin formule precum „rezultă în mod evident” sau „în mod logic”, care nu arată standardul aplicat și reduc controlul în calea de atac la o formalitate. Cele trei mecanisme se întrețin reciproc, astfel încât standardele mai exigente sunt slăbite prin aplicarea celor mai puțin exigente, iar acestea din urmă se consolidează în lipsa unor norme care să le delimiteze.

Conținutul standardelor probatorii există, explicit sau implicit, în dreptul român actual, dar lipsește structura normativă care să le delimiteze. Potrivit tezei, un sistem coerent al probei în materia confiscării ar presupune ca legea să delimiteze explicit standardul aplicabil fiecărei forme, dincolo de referința generică la „convingerea instanței”, ca motivarea standardului aplicat să devină o condiție de legalitate a măsurii, verificabilă în căile de atac, și ca folosirea în confiscarea specială a regulilor probatorii proprii confiscării extinse sau mecanismelor fără condamnare să fie interzisă expres.

Testul operațional și aplicarea sa

Instabilitatea pornește de la faptul că dreptul român lasă standardul de probă să decurgă din calificarea formală a măsurii. Eticheta națională nu este însă neutră, dat fiind că autori precum Rui și Sieber au arătat că proliferarea mecanismelor europene de confiscare fără condamnare a fost motivată tocmai de dorința de a ocoli garanțiile procesuale penale prin reclasificarea procedurii ca „civilă”, iar Vogel a demonstrat că distincția civil-penal în materia confiscării este preponderent procedurală. Teza propune de aceea un test operațional în trei elemente cumulative, care transpune în dreptul intern logica analizei de tip *Engel* și reperele desprinse din *Welch* și *Walsh*. Potrivit acestui test, standardul de probă și garanțiile se stabilesc după intensitatea ingerinței în dreptul de proprietate, după cât de strâns este legată măsura de răspunderea penală a persoanei și după scopul ei predominant, preventiv sau punitiv. Cu cât ingerința este mai gravă, legătura cu răspunderea penală mai strânsă și scopul mai apropiat de cel punitiv, cu atât garanțiile trebuie să fie mai riguroase și standardul mai ridicat.

Aplicat confiscării speciale după condamnare, testul impune standardul penal clasic, deoarece ingerința este maximă și definitivă, iar măsura se întemeiază chiar pe răspunderea penală stabilită prin condamnare. Admiterea unui prag inferior pentru legătura bun-faptă ar însemna o ingerință întemeiată pe o certitudine juridică incompletă, adică o sancțiune patrimonială obiectivă. În cazul confiscării extinse, funcția hibridă exclude atât aplicarea neajustată a standardului penal, care ar lipsi instituția de utilitate, cât și balanța probabilităților, care acceptă prin definiție o marjă de eroare incompatibilă cu posibila afectare a unui întreg patrimoniu, ceea ce conduce la un standard intermediar explicit, situat între proba penală a faptei și simpla balanță a probabilităților. În confiscarea fără condamnare, legătura cu răspunderea penală a persoanei este slabă sau inexistentă, iar standardul poate coborî sub cel penal numai dacă reducerea este compensată prin garanții

procedurale mai puternice. Aceeași logică explică diferența dintre modelul britanic, care judecă bunul după balanța probabilităților, și cel germano-scandinav, care, îndreptând procedura împotriva unei persoane, cere un standard superior celui civil.

Principiul echivalenței funcționale a garanțiilor

Confiscarea bunurilor unor terți, care nu răspund penal pentru faptă, și confiscarea dispusă într-o procedură autonomă, fără ca răspunderea penală să fi fost constatată, ridică aceeași dificultate, pentru că în ambele situații statul trebuie să justifice ingerința fără a se putea sprijini pe răspunderea penală a persoanei ale cărei bunuri sunt confiscate.

Principiul echivalenței funcționale a garanțiilor răspunde acestei probleme, cerând ca garanțiile procedurale să fie cu atât mai puternice cu cât confiscarea se îndepărtează de condamnarea penală ca fundament, pentru a compensa slăbirea legăturii cu răspunderea personală. Principiul se sprijină pe jurisprudența Curții Europene privind terți, care le recunoaște dreptul de a contesta efectiv constatările privind legătura bun-faptă²⁰, pe doctrina comparată a confiscării fără condamnare și pe logica internă a dreptului român, în care cercetarea judecătorească reziduală compensează lipsa condamnării prin rigoarea analizei proprii.

Dreptul român procedează însă invers, garanțiile devenind mai slabe tocmai pe măsură ce confiscarea se îndepărtează de răspunderea penală a persoanei. La decesul inculpatului, instanțele ridică uneori automat măsurile asigurătorii, alteleori mențin confiscarea prin simpla formulă a menținerii celorlalte dispoziții ale hotărârii, alteleori o dispun fără o motivare autonomă, iar moștenitorii și ceilalți terți nu au o procedură în care să conteste constatările care îi afectează. Situațiile cele mai sensibile din perspectiva drepturilor fundamentale ajung astfel să beneficieze de cea mai slabă protecție.

Capitolul 8. Natura juridică a confiscării: critica unei dezbateri formale și reconstrucția funcțională

O întrebare greșit pusă

Dezbaterea privind natura juridică a confiscării, ca pedeapsă, măsură de siguranță sau sancțiune *sui generis*, durează de decenii fără să devină productivă. Teza susține că durată ei se explică printr-o eroare metodologică comună tuturor pozițiilor, și anume premisa că o calificare formală unitară este posibilă și că ea poate determina regimul juridic aplicabil. Doctrina română, urmând în linii mari doctrina continentală, a oscilat între aceste poziții, invocând fie severitatea

²⁰ C.E.D.O., *Silickienė c. Lituaniei*, cererea nr. 20496/02, 10 aprilie 2012; *Balsamo c. San Marino*, cererile nr. 20319/17 și 21414/17, 8 octombrie 2019.

ingerinței și legătura cu fapta, fie finalitatea preventivă și calificarea expresă din Codul penal, fie inadecvarea categoriilor tradiționale. Fiecare dintre aceste calificări surprinde un aspect real al instituției, dar toate răspund întrebării „ce este confiscarea?” și ocolesc întrebarea care decide soluțiile, anume cum funcționează confiscarea în cazul concret, față de cine, în ce cadru procedural și cu ce intensitate a ingerinței.

Calificările juridice rămân instrumente utile de orientare, dar își pierd funcția de a determina singure regimul aplicabil. O confiscare calificată formal ca măsură de siguranță poate reclama garanțiile penale complete dacă operează punitiv, iar o măsură formal penală poate funcționa cu un standard mai flexibil dacă rolul ei este strict restitutoriu, astfel încât funcția este cea care determină calificarea. Poziția *sui generis*, adoptată cu nuanțe de Boucht și de Rui și Sieber, are meritul de a recunoaște că instituția nu încapă în categoriile tradiționale, dar rămâne insuficientă cât timp nu oferă un criteriu pozitiv de distribuire a standardelor și a garanțiilor, astfel încât reformulează problema fără să o rezolve.

Criteriul funcțional în jurisprudența europeană

Jurisprudența europeană aplică de mult, implicit, un criteriu funcțional pe care doctrina tradițională nu l-a formulat. Criteriile *Engel* sunt un instrument de analiză funcțională, prin care Curtea Europeană trece de eticheta națională și examinează efectul concret al măsurii. Contrastul dintre *Raimondo c. Italiei*, în care confiscarea preventivă antimafia a rămas în afara noțiunii de pedeapsă, și trilogia *Sud Fondi*, *Varvara*, *G.I.E.M.*, în care confiscarea urbanistică italiană a fost calificată pedeapsă, arată că schimbarea calificării a urmat schimbarea funcției. Curtea de Justiție urmează o logică apropiată, refuzând confiscarea extinsă dispusă automat pe baza simplei condamnări și raportând aplicarea Directivei 2014/42/UE la legătura funcțională a procedurii cu constatarea unei infracțiuni, dincolo de calificarea ei națională. Teza formulează explicit acest criteriu și îl folosește pentru a stabili regimul aplicabil fiecărei forme de confiscare în dreptul român.

Modelul diferențiat

Cele trei forme de confiscare nu pot avea aceeași natură juridică, deoarece îndeplinesc funcții diferite, afectează proprietatea cu intensități diferite și sunt legate în grade diferite de răspunderea penală a persoanei. O calificare comună le denaturează analiza, eliminând tocmai criteriile care le deosebesc, iar aceeași denumire nu poate crea, prin ea însăși, același regim juridic.

În modelul diferențiat, funcția concretă a măsurii determină natura juridică și regimul aplicabil fiecărei forme de confiscare. Modelul păstrează clasificarea formelor de confiscare, deja stabilită de dreptul pozitiv, și precizează consecințele juridice ale fiecăreia. Confiscarea specială după condamnare are o funcție

restitutorie și de neutralizare, se întemeiază pe răspunderea penală stabilită prin condamnare și cere standardul penal clasic și garanțiile complete ale procesului penal. Confiscarea extinsă are o funcție hibridă, iar legătura ei cu răspunderea penală a persoanei se stabilește indirect, prin deducții privind patrimoniul, ceea ce cere un standard intermediar explicit, însoțit de garanții care să compenseze aceste deducții. Confiscarea fără condamnare are o funcție preponderent restitutorie sau preventivă și o legătură slabă ori inexistentă cu răspunderea penală a persoanei, iar procedura ei operează, ca regulă, sub standardul penal clasic, reducerea standardului trebuind compensată printr-o procedură distinctă, contradictorie și cu acces deplin la probe. Aceste regimuri nu pot fi reduse unul la altul fără a pierde criteriile care le justifică, iar un sistem întemeiat pe oricare dintre calificările tradiționale nu le poate asigura în mod coerent.

Incompatibilitatea dreptului pozitiv și consecințele ei

Confruntat cu modelul, dreptul român se dovedește incompatibil cu el în trei puncte. Pentru confiscarea extinsă lipsesc un standard intermediar explicit și o fază procedurală de evaluare patrimonială, astfel încât standardul oscilează în practică fie spre cel penal, care face măsura excesiv de dificil de aplicat, fie spre o inferență nedefinită, lipsită de criterii verificabile. Confiscarea fără condamnare nu are un cadru procedural general, singura reglementare expresă, cea din art. 549¹ C.pr.pen., fiind limitată la clasare și la renunțarea la urmărirea penală, iar prescripția, decesul și incidentele procedurale sunt tratate prin analogie cu regimul post-condamnare. Calificarea tuturor formelor drept măsuri de siguranță cu caracter patrimonial devine, la rândul ei, o ficțiune, care favorizează transferul standardelor de la o formă la alta și aplicarea unor garanții concepute pentru o anumită formă în cazul alteia. Curtea Constituțională a recunoscut că, sub aspectul intensității ingerinței, confiscarea extinsă poate echivala cu o sancțiune penală în sens material, dar recunoașterea nu a produs o diferențiere normativă.

Lipsa diferențierii face ca standardul aplicabil confiscării extinse să oscileze de la un dosar la altul și menține incoerența regimurilor probatorii, ca efect direct al premisei că o singură instituție poate reglementa funcții radical diferite. Ea expune, totodată, dreptul român unei vulnerabilități convenționale, întrucât jurisprudența Curții Europene, pe linia *Phillips* și *Grayson și Barnham*, a acceptat prezumțiile patrimoniale în confiscarea extinsă numai în prezența unor garanții procedurale efective și a unei posibilități reale de contestare, pe care un sistem fără standard explicit și fără procedură distinctă de evaluare patrimonială nu le poate asigura constant. Cercetarea judecătorească reziduală, testul operațional și principiul echivalenței funcționale a garanțiilor pot suplini parțial această lipsă prin interpretare, dar nu pot crea standarde de probă, institui proceduri sau distribui garanții în locul legiuitorului.

Capitolul 9. Necesitatea unei reconstrucții normative. Propuneri concrete

Modelul diferențiat impune modificarea reglementării actuale privind standardele de probă, procedurile și drepturile terților. Propunerile tezei sunt prezentate aici prin problema la care răspund, soluția propusă și garanțiile pe care le asigură. Pentru procedura post-condamnatorie a confiscării extinse, teza redactează integral textul de lege ferenda, iar celelalte propuneri sunt formulate ca exigențe pe care reglementarea trebuie să le satisfacă.

Recunoașterea pluralității funcționale și drepturile terților

Atât timp cât legea tratează confiscarea drept instituție unitară, orice diferențiere de standard sau de procedură rămâne fără temei în lege, motiv pentru care prima propunere este reglementarea celor trei forme în capitole sau secțiuni distincte, în interiorul cadrului normativ existent, cu indicarea explicită a funcției predominante, a standardului de probă, a garanțiilor și a regimului terților pentru fiecare formă, fără crearea unui cod separat al confiscării.

Terții pot fi afectați de oricare dintre forme, fie prin implicarea bunurilor lor într-o procedură auxiliară, în cazul confiscării speciale, fie prin includerea transferurilor către ei în calculul disproporției, în cazul confiscării extinse, fie prin lipsa oricărei proceduri în care să își valorifice drepturile, în cazul confiscării fără condamnare. Teza propune de aceea o procedură distinctă și contradictorie pentru orice terț ale cărui drepturi patrimoniale sunt afectate, independent de calitatea sa procesuală. Garanțiile ei sunt accesul la dosar și la elementele pe care se întemeiază măsura, dreptul de a contesta constatările privind originea ilicită a bunului sau legătura sa cu activitatea infracțională și un test de proporționalitate individualizat, distinct de cel aplicat persoanei condamnate.

Confiscarea specială: motivarea legăturii bun-faptă și cercetarea judecătorească reziduală

Confiscarea specială este forma cea mai stabilă a instituției, iar standardul penal clasic rămâne neschimbat. Problema este dublă, pentru că instanțele confundă frecvent constatarea vinovăției cu justificarea confiscării, iar în ipotezele de încetare a procesului practica se împarte între confiscarea fără analiză autonomă, refuzul reflex și construcții proprii fără temei normativ. Soluția constă, mai întâi, în introducerea în art. 112 C.pen. a obligației de a motiva, distinct de soluția pe fond, existența legăturii bun-faptă și standardul aplicat în stabilirea ei. Apoi, cercetarea judecătorească reziduală ar urma să fie consacrată expres, astfel încât, în caz de încetare a procesului penal, confiscarea specială să poată fi dispusă numai după o constatare judiciară autonomă a existenței faptei, a caracterului ei tipic și a legăturii concrete dintre bun și faptă, realizată în contradictoriu și la standardul penal.

Confiscarea extinsă: standardul intermediar și procedura post-condamnatorie

Reglementarea confiscării extinse trebuie să precizeze mai întâi standardul de probă, deoarece formula actuală a „convingerii instanței” nu îi definește nivelul. Teza propune un standard definit normativ, în care convingerea instanței că proveniența ilicită este mai probabilă decât contrariul reprezintă doar pragul minim, concluzia trebuind să se sprijine cumulativ pe o disproporție vădită între patrimoniu și veniturile licite și pe elemente factuale care leagă bunurile de activități infracționale, a căror dovadă revine procurorului. Pragul minim nu epuizează însă standardul, care rezultă din aplicarea cumulativă a celor două cerințe, astfel încât superioritatea lui față de balanța probabilităților este calitativă și privește temeiul pe care se poate forma convingerea, pentru că disproporția, luată izolat, nu mai poate susține măsura, iar prezumțiile rămân relative și supuse controlului judiciar. Aici se află și diferența față de procedura engleză, care operează tot cu balanța probabilităților, dar permite, în cazul unui stil de viață infracțional, prezumții legale asupra tuturor bunurilor deținute în ultimii șase ani.

Propunerea procedurală care urmează răspunde unei practici neunitare, în care, în lipsa unei etape dedicate examinării disproporției, confiscarea extinsă este respinsă uneori pentru lipsa probelor și admisă alteori pe baza unor prezumții generalizate, situație semnalată și în rapoartele de monitorizare ale Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și în evaluările GRECO, care observau încă din 2005 inconsecvența terminologică a cadrului legal. Sistemul actual nu permite nici reevaluarea bunurilor confiscabile atunci când, între faptă și hotărâre, acestea au fost transferate sau disimulate, ceea ce adâncește decalajul dintre beneficiul infracțional estimat și bunurile efectiv confiscate. Jurisprudența converge în același sens, întrucât Curtea Europeană cere, atunci când confiscarea se întemeiază pe prezumții, o cale reală de contestare și o procedură contradictorie, Curtea de Justiție a arătat în *DR și TS* că terțul care pretinde un drept asupra bunului trebuie să poată participa ca parte la procedura de confiscare, iar Curtea Constituțională a reținut că mecanismul presupune prezumții care reclamă garanții judiciare adecvate.

A doua propunere privește procedura, analiza patrimonială urmând să fie separată de judecata asupra vinovăției printr-o procedură post-condamnatorie autonomă. Procurorul ar sesiza instanța în termen de șase luni de la rămânerea definitivă a condamnării, cu un raport de investigație financiară, cu analiza evoluției patrimoniului și cu indicarea terților dobânditori, iar competența ar aparține instanței care a judecat cauza în primă instanță, prin complet specializat. În această procedură, persoana vizată are acces la dosar, poate propune probe și expertize și participă la administrarea lor. Bunurile transferate terților pot fi confiscate atunci când aceștia cunoșteau sau trebuiau să cunoască proveniența lor ilicită, le-au dobândit cu titlu gratuit ori au participat la disimulare, în timp ce

bunurile dobândite de terți de bună-credință și cu titlu oneros nu pot fi confiscate, dovada buneii-credințe și a caracterului oneros revenind terțului. Terții au dreptul de a participa la procedură și de a formula apărări proprii. Hotărârea trebuie să arate de ce apărările au fost reținute sau înlăturate și poate fi atacată cu apel de procuror, de persoana vizată și de terții afectați.

Riscul înstrăinării bunurilor înainte de finalizarea procedurii este acoperit prin măsurile asigurătorii, care au o altă funcție decât procedura de confiscare, pentru că sechestrul conservă bunurile, iar procedura stabilește dacă ele pot fi confiscate, astfel încât existența sechestrului nu face de prisos procedura separată, după cum arestul preventiv nu face de prisos judecata pe fond. Teza arată de aceea că reglementarea ar trebui să prevadă menținerea de drept a măsurilor asigurătorii până la soluționarea definitivă, posibilitatea indisponibilizării autonome și administrarea judiciară provizorie a patrimoniului. Prin separare, analiza patrimonială beneficiază de contradictorialitate efectivă și de expertize dedicate, iar judecata penală se poate concentra asupra acuzației, într-un termen rezonabil. Modelele britanic și irlandez confirmă fezabilitatea separării, deși modelul irlandez, eminent civil, nu poate fi preluat integral în dreptul român fără revizuri constituționale.

Confiscarea fără condamnare și transpunerea dreptului european

În afara art. 549¹ C.pr.pen., confiscarea fără condamnare nu are un cadru procedural general, iar tocmai situațiile cele mai sensibile rămân nereglementate. Teza propune un cadru autonom, rezervat ipotezelor în care procesul penal nu poate conduce la o condamnare din motive care nu privesc inexistența faptei. Standardul probator nu poate fi cel penal clasic, iar reducerea lui este compensată prin contradictorialitate deplină, acces efectiv la probe, posibilitatea de a solicita expertize și menținerea sarcinii inițiale a probei asupra autorității care cere confiscarea; persoana vizată poate dovedi proveniența licită a bunurilor, fără să fie obligată să o facă. Cadrul propus satisface cele trei criterii de legitimitate, pentru că nu poate servi ca alternativă la o urmărire penală posibilă, își adaptează garanțiile la ceea ce procedura pune efectiv în joc pentru persoana vizată și este reglementat deschis ca procedură guvernată de garanțiile procesului penal, fără recalificare civilă.

Transpunerea Directivei (UE) 2024/1260, obligatorie până la 23 noiembrie 2026, poate fi fragmentară, prin introducerea noilor mecanisme peste incoerențele existente, sau unitară, printr-o reglementare care să cuprindă standardul intermediar, procedura post-condamnatorie, cadrul autonom al confiscării fără condamnare și protecția terților, iar directiva permite ambele variante. Teza susține a doua variantă, deoarece o transpunere minimală ar menține imprevizibilitatea standardelor, lipsa garanțiilor și incoerențele actuale, cu efecte suportate de instanțe și de persoanele afectate.

Capitolul 10. Concluzii

Teza reconstruită

Instituția confiscării nu poate fi reglementată coerent ca instituție unitară, pentru că funcțiile sale distincte generează regimuri juridice distincte, care nu pot fi subsumate unei calificări formale unice. Fără a susține că dreptul pozitiv ar reflecta deja diferențierea propusă, lucrarea arată că tratamentul unitar produce incoerențele identificate și propune un regim distinct pentru fiecare formă de confiscare.

Răspunsurile la întrebările de cercetare

Confiscarea dobândește caracterul unei sancțiuni penale atunci când funcția ei este punitivă, ceea ce se apreciază după indicii evaluate împreună, desprinse din confruntarea cauzelor *Welch* și *Walsh*, precum depășirea îmbogățirii reale a titularului, relevanța culpabilității pentru stabilirea cuantumului, posibilitatea privării de libertate în caz de neexecutare și existența unei constatări, fie și implicite, a vinovăției. Niciun indiciu nu decide singur, dar cu cât sunt mai numeroase, cu atât calificarea penală devine mai probabilă, iar testul operațional transpune aceeași logică în dreptul intern, prin intensitatea ingerinței, legătura cu răspunderea penală a persoanei și scopul predominant al măsurii.

Recurgerea la standardul civil de probă este legitimă pentru mecanismele legate slab sau deloc de răspunderea penală a persoanei și cu o funcție preponderent restitutorie sau preventivă, cu condiția ca reducerea standardului să fie compensată prin garanții procedurale mai puternice. Ea devine un instrument de eludare atunci când eticheta civilă acoperă o funcție punitivă sau când procedura civilă ține locul unei urmăriri penale posibile, adică atunci când sunt încălcate criteriile transparenței calificării și necesității.

Limitele confiscării extinse sunt neretroactivitatea, consacrată de Curtea Constituțională în Decizia nr. 11/2015, prezumția de nevinovăție, posibilitatea efectivă de a contesta inferențele și proporționalitatea cuantumului. Curtea Europeană și Curtea de Justiție stabilesc condițiile în care prezumțiile patrimoniale sunt admisibile, dar nu fixează un prag probator comun, iar în aceste condiții lipsa unui standard explicit în dreptul român îl expune unei vulnerabilități convenționale.

Atunci când procesul penal încetează prin prescripție sau prin decesul inculpatului, instanța poate soluționa latura patrimonială prin cercetarea judecătorească reziduală, la standardul penal și cu posibilitatea moștenitorilor de a se apăra, iar situațiile care nu ajung în fața instanței penale cer o procedură autonomă, cu garanții compensatorii.

În privința terților, teza întemeiază procedura proprie pe principiul echivalenței funcționale a garanțiilor și pe jurisprudența Curții Europene, potrivit căreia confiscarea dispusă față de terți fără ca aceștia să poată contesta efectiv legătura dintre bun și faptă încalcă art. 1 din Protocolul nr. 1, iar Curtea de Justiție a arătat în *DR și TS* că terțul care pretinde un drept asupra bunului trebuie să poată participa ca parte la procedura de confiscare, deși jurisprudența ei, în ansamblu, nu construiește un cadru pozitiv coerent de protecție a terților. Procedura propusă le asigură accesul la probe, posibilitatea de a contesta proveniența bunului și un control individualizat al proporționalității. Din dreptul comparat, teza reține observația doctrinei britanice că protecția terților rămâne uneori vagă, mecanismele lor de opoziție putând deveni iluzorii în lipsa unei reglementări clare, precum și soluția sistemelor de recuperare civilă din Seychelles și din Columbia Britanică, care le recunosc persoanelor interesate dreptul de a fi notificate, de a fi ascultate și de a participa la procedură.

Ierarhia contribuțiilor

Contribuția principală a lucrării este modelul diferențiat, care înlocuiește întrebarea despre natura juridică a confiscării cu o regulă prin care se stabilește regimul aplicabil fiecărei forme, verificabilă în căile de atac. Testul operațional stabilește standardul de probă, iar principiul echivalenței funcționale determină garanțiile necesare terților și procedurilor autonome. Modelul se sprijină pe analiza practicii, care a identificat trei mecanisme de transfer al regulilor probatorii de la o formă la alta, și pe sistematizarea celor cinci modele de raționament ale Înaltei Curți, iar cercetarea judecătorească reziduală și propunerile de lege ferenda arată cum îl pot aplica instanța și legiuitorul.

Propunerea procedurilor autonome nu contrazice argumentul protecției superioare oferite de dreptul român. Acesta privește confiscarea care operează în interiorul procesului penal, unde standardul unic se menține indiferent de existența condamnării. Procedurile autonome privesc situațiile în care procesul penal, prin structura sa, nu poate fundamenta ingerința, iar acolo alternativa la o procedură reglementată este fie imposibilitatea oricărei ingerințe asupra unor bunuri de origine ilicită, fie soluții fragmentare, lipsite de standard și de garanții.

Limitele cercetării și direcțiile deschise

Lucrarea justifică și parametrizează standardul intermediar, dar nu îl operaționalizează complet, cuantificarea și metodologia sa concretă de aplicare revenind cercetării ulterioare și, în primul rând, legiuitorului. Ea nu tranșează nici raportul dintre confiscarea extinsă și confiscarea fără condamnare în zonele gri, unde linia de separație rămâne deschisă, câtă vreme unele sisteme tratează cele două forme convergent, sub un regim procedural unic. Aplicarea integrală a modelului depinde, în plus, de intervenția legislativă, pentru că instrumentele

interpretative pot suplini parțial lipsa normei, dar nu o pot înlocui. Primele două limite indică și direcțiile în care cercetarea poate continua.

Până la o intervenție legislativă, instrumentele interpretative ale tezei pot suplini parțial absența normei, permițând instanței să motiveze distinct legătura bun-faptă și să refuze transferul logicii disproporției în confiscarea specială, să realizeze o cercetare judecătorească reziduală reală atunci când procesul se încheie fără condamnare și să asigure moștenitorilor și celorlalți terți posibilitatea de a contesta constatările care îi afectează. Legiuitorul poate da acestor exigențe formă normativă prin legea de transpunere a Directivei (UE) 2024/1260, reglementându-le împreună, în locul unor completări izolate.

Pentru judecător, modelul oferă o grilă de analiză care permite identificarea formei de confiscare aplicabile, a standardului de probă corespunzător și a garanțiilor procedurale relevante. În plan doctrinar, analiza arată că natura juridică a confiscării nu poate fi stabilită pornind de la premisa unei instituții unitare, iar întrebarea tradițională privind natura ei juridică se dovedește, în aceste condiții, greșit formulată.

Bibliografie selectivă

Doctrină. Monografii și tratate

- Ashworth, Andrew. *Sentencing and Criminal Justice*. 4th ed. Cambridge University Press, 2005.
- Ashworth, Andrew, și Lucia Zedner. *Preventive Justice*. Oxford University Press, 2014.
- Boucht, Johan. *The Limits of Asset Confiscation: On the Legitimacy of Extended Appropriation of Criminal Proceeds*. Hart Publishing, 2017.
- Dobrinou, Vasile, Mihai Adrian Hotca, Ilie Pascu, Traian Dima et al. *Codul penal comentat. Partea generală*. București: Universul Juridic, 2025.
- Dongoroz, Vintilă, Siegfried Kahane, Ion Oancea, Rodica Stănoiu, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, și Victor Roșca. *Explicații teoretice ale Codului penal român: Partea generală*. Vol. II. Ed. Academiei, 1970.
- Laudan, Larry. *Truth, Error, and Criminal Law: An Essay in Legal Epistemology*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Maugeri, Anna Maria. *Le moderne sanzioni patrimoniali tra funzionalità e garantismo*. Pubblicazioni della Facoltà di Giurisprudenza dell'Università di Catania, Nuova Serie. Giuffrè, 2001.
- Mazzacupa, Francesco. *Le pene nascoste: Topografia delle sanzioni punitive e modulazione dello statuto garantistico*. Torino: G. Giappichelli Editore, 2017.
- Nicosia, Emanuele. *La confisca, le confische. Funzioni politico-criminali, natura giuridica e problemi ricostruttivo-applicativi*. G. Giappichelli Editore, 2012.
- Rui, Jon Petter, și Ulrich Sieber, eds. *Non-Conviction-Based Confiscation in Europe: Possibilities and Limitations on Rules Enabling Confiscation Without a Criminal Conviction*. Duncker & Humblot, 2015.
- Streteanu, Florin. *Tratat de drept penal. Partea generală*. Vol. I. București: C.H. Beck, 2008.
- Udroiu, Mihail. *Drept penal. Partea generală*. Ed. a 9-a. C.H. Beck, 2022.

Doctrină. Studii și capitole

- Boucht, Johan. „Asset Confiscation in Europe - Past, Present, and Future Challenges.” *Journal of Financial Crime* 26, nr. 2 (2019): 526-548.
- Boucht, Johan. „Civil Asset Forfeiture and the Presumption of Innocence under Art. 6(2) ECHR.” În *Non-Conviction-Based Confiscation in Europe*, editat de Jon Petter Rui și Ulrich Sieber, 151-190. Duncker & Humblot, 2015.

- Boucht, Johan. „Extended Confiscation: Criminal Assets or Criminal Owners?” În *Chasing Criminal Money: Challenges and Perspectives on Asset Recovery in the EU*, editat de Katalin Ligeti și Michele Simonato. Hart Publishing, 2017.
- Maugeri, Anna Maria. „Confisca (diritto penale).” În *Enciclopedia del diritto*, Annali VIII, 185-225. Giuffrè, 2015.
- Maugeri, Anna Maria. „La confisca ex art. 240bis c.p. tra nuovi orientamenti della Corte EDU e vecchi problemi di costituzionalità.” *Sistema penale* 4 (2020).
- Maugeri, Anna Maria. „La direttiva 2014/42/UE relativa alla confisca degli strumenti e dei proventi da reato nell'Unione europea tra garanzie ed efficienza: un work in progress.” *Diritto penale contemporaneo. Rivista trimestrale* 1 (2015): 300-336.
- Panzavolta, Michele, și Roberto Flor. „A Necessary Evil? The Italian «Non-Criminal System» of Asset Forfeiture.” În *Non-Conviction-Based Confiscation in Europe*, editat de Jon Petter Rui și Ulrich Sieber, 111-150. Duncker & Humblot, 2015.
- Rui, Jon Petter, și Ulrich Sieber. „Non-Conviction-Based Confiscation in Europe - Bringing the Picture Together.” În *Non-Conviction-Based Confiscation in Europe*, editat de Jon Petter Rui și Ulrich Sieber, 245-305. Duncker & Humblot, 2015.
- Simonato, Michele. „Confiscation and Fundamental Rights across Criminal and Non-Criminal Domains.” *ERA Forum* 18 (2017): 365-379.
- Simonato, Michele. „Extended Confiscation of Criminal Assets in the EU.” *European Law Review* 41, nr. 5 (2016): 727-740.
- Vogel, Joachim. „The Legal Construction that Property Can Do Harm: Reflections on the Rationality and Legitimacy of Civil Forfeiture.” În *Non-Conviction-Based Confiscation in Europe*, editat de Jon Petter Rui și Ulrich Sieber, 225-243. Duncker & Humblot, 2015.

Jurisprudență

- C.E.D.O. *Allen c. Regatului Unit* (MC). Cererea nr. 25424/09. Hot. din 12 iulie 2013.
- C.E.D.O. *Balsamo c. San Marino*. Cererile nr. 20319/17 și 21414/17. Hot. din 8 octombrie 2019.
- C.E.D.O. *Barberà, Messegué și Jabardo c. Spaniei*. Cererea nr. 10590/83. Hot. din 6 decembrie 1988.
- C.E.D.O. *Engel și alții c. Țărilor de Jos*. Cererile nr. 5100/71 ș.a. Hot. din 8 iunie 1976.

C.E.D.O. *Episcopo și Bassani c. Italiei*. Cererile nr. 47284/16 și 84604/17. Hot. din 19 decembrie 2024 (def. 28 aprilie 2025).

C.E.D.O. *Gale c. Regatului Unit* (dec.). Cererea nr. 25092/12. Dec. din 1 iulie 2025.

C.E.D.O. *Garofalo și alții c. Italiei* (dec.). Cererile nr. 47269/18 ș.a. Dec. din 21 ianuarie 2025.

C.E.D.O. *Geerings c. Țărilor de Jos*. Cererea nr. 30810/03. Hot. din 1 martie 2007.

C.E.D.O. *G.I.E.M. S.R.L. și alții c. Italiei* (MC). Cererile nr. 1828/06 ș.a. Hot. din 28 iunie 2018.

C.E.D.O. *Gogitidze și alții c. Georgiei*. Cererea nr. 36862/05. Hot. din 12 mai 2015.

C.E.D.O. *Grayson și Barnham c. Regatului Unit*. Cererile nr. 19955/05 și 15085/06. Hot. din 23 septembrie 2008.

C.E.D.O. *Nealon și Hallam c. Regatului Unit* (MC). Cererile nr. 32483/19 și 35049/19. Hot. din 11 iunie 2024.

C.E.D.O. *Phillips c. Regatului Unit*. Cererea nr. 41087/98. Hot. din 5 iulie 2001.

C.E.D.O. *Silickienė c. Lituaniei*. Cererea nr. 20496/02. Hot. din 10 aprilie 2012 (def. 10 iulie 2012).

C.E.D.O. *Sud Fondi S.r.l. și alții c. Italiei*. Cererea nr. 75909/01. Hot. din 20 ianuarie 2009.

C.E.D.O. *Varvara c. Italiei*. Cererea nr. 17475/09. Hot. din 29 octombrie 2013.

C.E.D.O. *Walsh c. Regatului Unit*. Cererea nr. 43384/05. Dec. de inadmisibilitate din 21 noiembrie 2006.

C.E.D.O. *Welch c. Regatului Unit*. Cererea nr. 17440/90. Hot. din 9 februarie 1995.

C.J.U.E. *DR și TS*. Cauzele conexate C-845/19 și C-863/19. Hot. din 21 octombrie 2021. ECLI:EU:C:2021:864.

C.C.R. Decizia nr. 11/2015. M. Of. nr. 102/09.02.2015.

C.C.R. Decizia nr. 650/2018. M. Of. nr. 97/07.02.2019.

Î.C.C.J., Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală. Decizia nr. 26/2025 (H.P.) din 27.01.2025. M. Of. nr. 467/20.05.2025.

Corte cost., sent. n. 33/2018. G.U. 28 febbraio 2018, n. 9.

Cass. pen., Sez. Un., n. 27421/2021, *Crostella*.

Cass. pen., Sez. Un., n. 36959/2021.

Cass. pen., Sez. Un., n. 33451/2014, *Repaci*.

Cass. pen., Sez. I, n. 1778/2020, *Ruggieri*.

R v Waya [2012] UKSC 51.

Legislație și instrumente internaționale

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în M. Of. nr. 510/24.07.2009, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M. Of. nr. 486/15.07.2010, cu modificările și completările ulterioare.

Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană. J.O. UE L 127/29.04.2014.

Directiva (UE) 2024/1260 a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2024 privind recuperarea și confiscarea activelor. J.O. UE L 2024/1260/02.05.2024.

Convenția Națiunilor Unite împotriva traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, adoptată la Viena la 20 decembrie 1988. Ratificată de România prin Legea nr. 118/1992.

Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității organizate transnaționale, adoptată de Adunarea Generală la New York, la 15 noiembrie 2000 (rezoluția 55/25) și deschisă spre semnare la Palermo, în 12-15 decembrie 2000. Ratificată de România prin Legea nr. 565/2002.

Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției (UNCAC), adoptată la New York la 31 octombrie 2003. Ratificată de România prin Legea nr. 365/2004.

Proceeds of Crime Act 2002 (Regatul Unit), Chapter 29.

Decreto legislativo 6 settembre 2011, n. 159 (Codice delle leggi antimafia e delle misure di prevenzione), cu modificările și completările ulterioare.